334

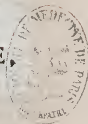
151

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ ET S. LUCÆ,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA*,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-quintâ mensis Novembris, anno Domini M. DCC. LXXXVII.

M. ANNA-CLAUDIO DORIGNY, Doctore Medico, Præside.

An in acutis diæta è solis vegetantibus?

I.

QUI velociter, & cum ægrotantis periculo decurrunt morbi, vulgò acuti nuncupantur. Huc pariter referuntur, & vehementissimæ illæ febres quæ totum corpus miserè depascuntur, & illæ quæ, in aliquam corporis partem sæviente morbo, nunc pleuritidem, nunc peripneumoniam, nunc alios inflammatorios comitantur affectus. Cùm porrò tantam œconomiæ animali labem inferant, cùm immanibus adeò totam subvertant sanitatem symptomatibus, acrior contrà insurgit natura, & obstantia validiùs impellit repagula. Hinc nunquam aliàs naturæ cum morbo lucta vividior. In chronicis verò, natura debilioribus armis instructa, materiæ morbificæ coctioni impar evadit, aut eam tantummodò lentis attenuat ictibus, quam in acutis, viribus in unam dimicationem collectis, eodem impetu proterit. Si in acutis quibusdam, ut soporosis affectibus, vivida hæc non deprehendas naturæ conamina, majus inde horum meritò deduxeris periculum. Sic, notante Hippocrate (*a*), apoplectici intrà septem dies intereunt, nisi febris eos prehenderit. Cùm ergò præcipuæ sint in sanandis acutis affectibus naturæ partes, satis patet quantum in viribus conservandis, quantum in accurato diætæ regimine operæ sit impendendum. Solâ scilicet diætâ plurimos morbos, eosque maximos vinci posse scribit Hippocrates. Ne te igitur Asclepiadis error decipiat, qui vires ægrorum fame sitique convellendas imperat, infirmiora viscera pleniori cibo posteà obruens. Tenuem semper & humidum febricanti cuicumque, at ab initio pleniorem, in statu & exarcebationibus tenuissimum, in declinatione sensim adauctum victum, cum Hippocrate ægrotantibus exhibendum jube. Dùm scilicet in exsuperante materiâ morbificâ debellandâ vires occupantur, de cibo detrahendum. Quò plùs virium, minùs morbi superest, eò plùs alendum, & contrà. In definiendâ tamen ciborum quantitate, morbi diuturnitatis, ægrorum ætatis, temperiei, & consuetudinis habenda ratio. Si verò rectam ciborum inquirenti quantitatem, tot sint observandæ cautiones, momenti sanè multo majoris, altiorique digna indagine qualitas in iisdem requisita. Ad cujus notitiam solus ille perveniet, qui priùs in hisce morbis statum corporis & humorum diathesim sedulò perpenderit.

(*a*) 2. De morbis It. aph. 55. Sect. VI.

I I.

PUTREDINEM latè in omnibus morbis acutis dominari, paululùm sive eorum causas, sive etiam effectus perscrutando, facilè detexeris. Sæpe enim putridum miasma, à stagnanti in ventriculo saburrâ absorptum, omnem sanguinis massam infecit, & subitâ labe per omne corpus diffusâ, totam contaminavit œconomiam animalem. Interdùm per aëra vagatur, & afflatu putrido urbibus sæpè & regionibus

* Auctore Illust°. D°. Præside, anno 1749.

pestilentiales febres, & omne putridorum morborum genus invehit. At sæpiùs à calido humidoque aëre retenta excrementa corporis insensilia, intrà propria vasa corrumpuntur, & brevi putredinem inducunt. Quot à tetrâ hâc lue morbi ex acutorum prosapiâ oriantur, satis constat. Sed plures adhuc tanquam effectus excipit putredo. Pluribus enim acutis febris insidet. In statu pórrò naturali, motu vitæ necessario rapti humores, in alkalinam brevi tempore vergerent acrimoniam, nisi huic præcavendæ aptissimus, novus & blandus perpetuò suppeteret chylus. Hoc satis testantur è sanguinis massâ post diuturnum jejunium secreti humores, ut saliva, urina, &c. Si ergò vividior fiat humorum motus, intensior vita, major indè meritò pertimescenda alkalescentia. Hanc in acutorum plurimis adesse putredinis causam, satis probat fervens quo ægri plerumque deuruntur calor, nova putredini ipsemet origo. Calorem præcipuum esse putrefactionis instrumentum, nemo non novit. Si de pravâ hâc humorum qualitate sanius adhuc ferre velis judicium, excreta consulas. Urina salsa & acerrima non dubias promptæ in alkalinam indolem proclivitatis notas præ se fert. A magnis quas in vesicâ procreat irritationibus, frequentior & parcior ipsius emissio. Eamdem bilis qualitatem demonstrant, Medico sæpissime negotium facessentes biliosi vomitus, biliosæ diarrhœæ. Major adhuc in eo posita est alkalescentiæ ratio, quòd tam acria excrementa, partibus erethismo constrictis, intrà sanguinis massam sæpe numerò detineantur. Quot porrò putredinis causæ! Quapropter nil mirum, si è cadaveribus hisce morbis peremptorum tetra adeò spargatur mephitis, plurimaque viscera putrefacta reperiantur. Nec te moveat, quòd sæpè in acutis inflammatoriam humorum incusent densitatem, quæ vi solidorum adauctâ, vividiori calore, tenuioribusque difflatis partibus, in causo præsertim, & fervidissimis æstivis febribus observatur. Ut enim inflammatio in gangrænam, sic inflammatoria sanguinis densitas in putredinem facilè desinit, ubi omnia vi vitæ intensiori ita compacta fuerint fluida, ut jam oriatur immeabilitas, & post rapidissimum motum, liquido quies & stagnatio contingat. Hanc verò summè metuendam omni ope atque operâ prævertendam, satis indicat anxietas illa proximæ immeabilitatis prænuntia, quæ hisce morbis adeò familiaris, Hippocrate Boerhaavioque notantibus, deprehenditur. Medico itaque in his affectibus incumbit, pravam humorum qualitatem emendare, æstum compescere, benignè viscositatem inflammatoriam resolvere. Diæta ergò acescens, refrigerans, & resolvens præ cæteris eligenda.

III.

E duplici tantùm regno suppeditatur alimenti materia, vegetabili scilicet & animali. Minerale condimentum largitur, non utile nutrimentum. Id in materiâ nutritiâ necessariò requiritur ut in nostram possit alterari substantiam. Porrò perpetuò mutari, novas perpetuò formas induere, solis animantibus æquè ac vegetantibus concessum. Per longam annorum seriem immutata perstat mineralium compages. Solum in utroque hoc regno mutationum quarumcumque principium, pars mucosa. Sola ergo & nutritioni materia. Præ cæteris igitur nutritiâ pollent facultate, quæ copiosiorem mucaginem præbent, ut graminea, farinacea, quæ sub dulci viscíditate mucidum produnt. Quamvis mucida ex animali & vegetabili regno deprompta, alibili virtute prædita sint, ingens utrorumque diversitas. Quæ tamen omnis in majori minorive principiorum ea constituentium posita est alteratione. Quædam vegetantibus aluntur animantia, plantivora ideò dicta. Hæc aliis animalibus ferociori donatis indole carnivoris dictis, alimentum præbent. Omnia denique ab homine eruditâ ingluvie indiscriminatim vulgò usurpantur. Id omne cui nutriendi munus incumbit, plurimas anteà mutationes experiatur necesse est. Cùm ergò vegetantia præbeant animalibus alimentum, primùm ab ipsis materiæ nutritiæ rudimentum mutuamur; animalia verò quæcumque mutationes vegetabilibus majores experta esse luculenter patet. Verùm quò plùs corpus quoddam alteratur, eò magis ipsius attenuantur moleculæ, eò laxior fit principiorum nexus, & ad sui destructionem, putredinem nempè, propiùs accedit. Magis ergò vegetantibus animantia ad alkalinam vergere acrimoniam, suadet ratio. Idem docet chemica analysis, è prioribus, quibusdam tamen

exceptis, acida, è posterioribus alkalia volatilia, olea fœtidissima educens. Si de effectu mutationum quas subeunt vegetantia, priusquàm regnum ingrediantur animale, certior adhuc esse velis, semimutatum alimentum contemplare: plantivorum animalium lac inspice. In eo partim vegetabilem, partim animalem deteges indolem. Serum enim lactis vegetantium ritu spontè acescit. Secùs autem de parte caseosâ. Hæc enim chemico subjecta examini, non jam acidum spirat, sed in alkalinam spontè degener indolem, animale quid sapit. Quod huc usque docuit ratio, chemica comprobavit analysis, quotidianis confirmatur experimentis. Carnes enim animalium in æstivis caloribus, si præsertim simul adsit aëris humiditas, intestinum pati motum, brevìque putrido tabo diffluere, omnes norunt. Vegetantia contrà, si quædam exceperis in oppositam potiùs vergunt acrimoniam. Hordei, avenæ, & similium farinæ citò acescunt. Sed non eadem est omnibus animalibus ad putredinem proclivitas. Suus cuique generi servatur gradus. Sic carnivora, quæ jam ab alio subactus animali vegetantium succus alit, principiis donari tenuioribus, ut rationi, sic experimentis consentaneum est. Hinc multò citiùs quàm plantivora quævis putredine diffluent. Inter carnivora, quæ minor exercuit motus, minùs putredinem concipere æquum est. Hinc qui ferinâ carne, cursuque exercitâ abutuntur, salibus acidisque tanquam utili condimento cibum corrigere, brevìque prosternendum erigere coguntur appetitum. Nec mirum tamen, si qui iis immoderatè aluntur putridis morbis vivant obnoxii.

I V.

CUM tantâ per se in putredinem propensione inclinent animalium carnes, quæ ex iis desumuntur alimenta, novâ præsertim partium attenuatione per ignem conciliatâ, ut in jusculis habemus, omnia alkalescentiam affectent necesse est. Si verò in animali cui creduntur denuò tenuanda, vividior motus, calor intensior, agentium organorum vis major & efficacia in novam concurrant alterationem inducendam, quantò facilior enascetur putredo. Liquet inde, quantum sæpè intempestivè exhibita animantium juscula, damnum in acutis improvisò inferant. Hinc Helmontius de diætâ cæteroquin ægrorum satis parùm sollicitus, febricitantibus animalium carnes & earum juscula prohibet. *Lædunt namque febrientes, quia caro, ova, pisces, & jusscula facilè tum cadaverantur, ac minimè nutriunt* (a). Nil tale à vegetantibus metuendum; contrà verò medicinale præbent alimentum. Summæ humorum acredini occurrit ipsorum acescentia. Densitati humorum præter modum auctæ, vis leniter lubrica saponaceam præferens indolem, medetur ita efficaciter, ut nullum aliud meliùs auxilietur remedium, quàm quod ex diæteticis desumitur. Summam prætereà nutrientis materiæ vim humoribus suppeditant, quæ eò nutrit magis, quò magis acrimoniæ resistit inconcussa. Hæc omnia rectâ partium sese mutuò contemperantium mediocritate, præ cœteris habet hordei ptisana, quam commune omnibus acutis alimentum voluit Hippocrates. *Lentorem*, inquit (b); *habet lenem, & continuum, & suavem, & lubricum, & mediocriter humescentem, & si quid ejui debet probè abluentem.* Si majus incutiat periculum, suis sese prodens nec dubiis indiciis putredo, habes unde eam efficaciùs retundas in aceto, cui primas in omnibus morbis quos dira afflavit putredo, rectè concesseris. Si putredini juncta sese obtulerit infelici connubio densitas inflammatoria, quin tu cum antiquo medicinæ parente, rejectis officinalibus illis titulo quàm virtute insigniorlbus medicamentis, ad oximel confugias. Saponaceum hoc simul & acescens è duobus vegetabilibus compositum, æstum compescere, putredinem retundere, & inflammatorios nexus solvere, ante omnia aptum est. Quòd si verò extrà ipsam naturam medicamenta quærere nolueris, has simul junctas in horæis fructibus largietur ipsa virtutes. Lenis ipsis saponaceusque succus. Eminet etiam putredini adversa aciditas. Hinc in æstate familiares. Hinc in arentibus locis adeò vulgares. His fretus ratiociniis Boerhaavius, quantùmvis in ipsum insurgerent ignari, tanto cum successu, in putridis & inflammatoriis morbis, hosce fructus usurpabat. Quid jam tantis rationum momentis, appetitum ipsum ægrotantium placeat addere? Carnes certè horrent, & è carnibus magno labore extracta juscula fastidiunt. At hordei decocta, fructus horæos, & similia avidè arripiunt.

(a) Helmont. de febrib. cap. 12. N°. 4. pag. 772.

(b) De rat. vict. in Ac.

V.

NOSTRAM opinionem quot comprobant argumenta! Ad hanc defendendam multiplicis generis rationes, analogia, ſpontaneus ipſemet ægrorum appetitus videntur conſpirare. Quid plura? An tibi magis in hiſce rebus arrideret Medicorum authoritas? Veterum & recentiorum ſcripta evolve. Huic ſemper ſententiæ ſuffragantem videas eorum doctrinam. Sic primus inter veteres Hippocrates, ſolâ hordei ptiſanâ, aut ipſius cremore vel ſucco utebatur. Sic etiam Sydenhamus, carnium juſculis prorsùs exulare juſſis, hordeata, avenacea tantummodò exhibebat. Eadem hæc ubique commendat Boerhavius. Cur ergò dubius hæres in tam felici omnium omnis ævi medicinæ principum conſenſu? Verùm, inquis, multa morantur & aſſenſum cohibent. Plurimis nimirùm, quæ ciborum coctioni inſerviunt, læſis functionibus, faciliùs aſſimilandum requiritur alimentum. Ad hoc nulla æquè inſtructa ſunt ac animantia, utpotè quæ magis elaboratis conſtent moleculis, & ad noſtram propiùs accedant naturam. Contrà verò vegetantia, & inter hæc præcipuè cerealia, hordeacea, avenacea, craſſioribus conflata particulis, difficiliùs digerendum præbent alimentum. Hinc ſæpiſſimè motu fermentationis eorum priùs attenuenda craſſities, laxanda tenacitas. Hæc prætereà, cùm majori indigeant elaboratione, viribus ægri tam citò refocillandis imparia. Quæ etſi primâ facie aliquam rationis faciem præ ſe ferre videntur argumenta, facilè tamen convelli poſſunt. Subtilioribus & magis elaboratis conſtare moleculis animantia nedùm diffiteamur, de hoc ipſo conquerimur. Hinc in acutis affectibus, in alkalinam tam facilè vergunt acrimoniam, pravam humorum adaugent diatheſim, vividioreſque paſſa mutationes, nutritioni nedùm inſerviant, in excrementa faceſcunt putreſcentia. A vegetantibus non fermentatis, & crudis aſſumptis, plurima, fateor, inſurgerent incommoda. Verùm fermentationis vices rectè ſupplet ebullitio. Hujus enim ope crebrò ſibi occurſantes, horum mucidorum moleculæ ſeſe collidunt & atterunt. His multùm favent aquæ inter ipſorum partes incuneatio, aëris contenti vis, ipſius à calore increſcens expanſio. Hinc mucida attenuantur, unioniſque ſoluto nexu, facili coctioni evadunt idonea. De hordeo ebullitionem paſſo ſic loquitur Hippocrates (a). *In ventriculo intumeſcit; cibus etiam imbecillis eſt, & facillimè concoquitur.* Cæterùm ægrorum temperies & conſuetudo quaſdam in acutorum diætâ varietates afferre queunt. Sed cùm in genere omnia vegetantium diætam comprobent eligendam, merito inferimus.

(a) De rat. vict. in Ac.

Ergò in acutis diæta è ſolis vegetantibus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Henr.-Alexander TESSIER, *Clericus, Cenſor Regius, è Regiâ Scientiarum Academiâ.*

M. Auguſtinus THOURET.

M. Maria-Zorobabel MUNIER, *Conſiliarius Medicus Regis ordinarius, domûs Regiæ Invalidorum Ducum & Militum, & antiquus Regis in Coloniis Orientalibus Medicus.*

M. Deodatus JEANROY.

M. Claud.-Franc. DUCHANOY, *è Regiâ Scientiarum Academiâ Divioenſi.*

M. Joann.-Bapt. BAIGNERES.

M. Nicolaus JEANROY, *Regii Medicorum Nanceianorum Collegii Socius honorarius,*

M. Achilles-Guillelmus LE BEGUE DE PRESLE, *Eques & Cenſor Regius.*

M. Ceſar COSTE, *Cenſor Regius.*

Proponebat Pariſiis MARIA-ANTONIUS PETIT, Sueſſionæus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1787.

AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi. 1787.